

ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜੇ. ਜੇ.

ਰੀਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2016 ਦਾ CWP ਨੰ. 6213

22 ਜੁਲਾਈ, 2019

- A) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 21-ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਲੈ ਕੇ। ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ 10dB(A) ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ
- B) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 226—ਜਨਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ— ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ— ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ—ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ—15 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ - ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ - ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ - ਲਾਈਵ ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀਲ ਗੀਤ ਨਾ ਚਲਾਉਣ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
- C) ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986—ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981—ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਹ ਵੀ, ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ 10dB(A) ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
- D) ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959—ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਰੂਲਜ਼, 1962—ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ— ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ—ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ

ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

- i) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।, ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ 10dB(A) ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
- ii) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ, ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈਸ ਸਿਸਟਮ, ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਊਂਡ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਡੀਟੋਰੀਆ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲਾਂ, ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਵਜਾਏ ਜਾਣ। ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਅਧੀਨ।
- iii) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਅਚਾਰਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 12.00 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵੀ, ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ 10dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਦਾ ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ, ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ, 5dB (A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨਾਂ, ਆਡੀਟੋਰੀਆਂ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮਾਂ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲਾਂ, ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।
- iv) ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 06.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਤਕ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ. ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 06.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। m ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹਾਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- v) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ।

- vi) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਯਾਨਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਮੇਲੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ/ਵਿਆਹ ਜਲੂਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਜਾਂ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ।
- vii) ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।
- viii) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੈਰਾਥ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ [ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ] ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।
- ix) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਂਡ [ਅਪੈਰਾਥਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1973 (2 ਦਾ 1974)] ਦੇ ਚੈਪਟਰ VIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। .
- x) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲਾਈਵ ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਵਾਈਨ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ।
- xi) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ/ਮਲਟੀਪਲੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ "ਏ" ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- xii) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਗਨ ਪੋਸਟਰ, ਅਰਧ-ਨਗਨ ਪੋਸਟਰ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਪੋਸਟਰ ਫਿਕਸ/ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
- xiii) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- xiv) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਖਰ-ਅੱਖਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।
- xv) ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਐਮ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨਾਲ
ਅਮਨਿੰਦਰ ਪ੍ਰੀਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ.
ਜੇ.ਐਸ.ਰਾਣਾ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ
ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਸੌਤਿਆ ਪਾਲ ਜੈਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਏ.ਏ.ਜੀ
ਅਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੈਨਲ ਕੌਂਸਲਰ, ਅਰੁਣ
ਗੋਸਾਈ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਪੈਨਲ ਕੌਂਸਲਰ।
ਸੁਵੀਰ ਸਿਓਕੰਦ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਪੰਜਾਬ।

ਦੀਪਕ ਬਲਿਆਨ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ
ਵਿਵੇਕ ਸੈਣੀ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਹਰਿਆਣਾ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ.
ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ।
ਨਮਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ।

ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਜ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਤੱਥ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(2) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 14.3.2019 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਮ.ਐੱਲ. ਸਰੀਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ/ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਸ਼ੈ ਭਾਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਤਾ ਕੋਹਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪੰਕਜ ਜੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ, ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਪਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਲਿਆਨ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ।

(3) ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ ਸਨ

ਪੰਜਾਬ, (Rajiv Sharma, f) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 24.4.2019 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ 12.5.2019 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ:-

- i) ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣਾ ।
- ii) ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਦਰਤ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ।
- iii) ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ੋਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਦੂਦ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ।
- iv) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਜ ਪੈਂਫਲੇਟਾਂ, ਪੋਸਟਰਾਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ, ਮੋਬਾਈਲ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ 4-6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਹਿੰਮ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ। .
- v) ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- vi) ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੇਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ/ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ।
- vii) ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ੋਰ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- viii) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ix) ਉਹ ਸਥਾਨ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੋਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ, ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਯੰਤਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
- b) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਹਾਟਲਾਈਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ।
- i) ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੰਚਕੂਲਾ ਸਮੇਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਕਮਾਂਡ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅੱਗੇ ਫੋਨ, ਵਟਸਐਪ ਜਾਂ ਈਮੇਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਆਈਡੀ ਦਾ ਸਿੰਗਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੋਡੀਓ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ii) ਇਹ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਸਟੈਂਡਰਡ ਓਪਰੇਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਕਦਮ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।
- iii) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।
- iv) ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- c) ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨਾ:
- i) ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ/ਡੀਜੀਪੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣਗੀਆਂ।
- ii) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- iii) ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- iv) ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਬਲਕਿ

ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

d) ਇਜਾਜ਼ਤ/ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ

i) ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਈਸੈਂਸ / ਪੂਰਵ ਅਨੁਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਈਸੈਂਸ/ਇਜਾਜ਼ਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ii) ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ੋਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਨਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਜਾਂ

ਇੱਕ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ/ਵੀਡੀਓ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 60 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰੇਕ ਪੀਸੀਆਰ ਵੈਨ ਸ਼ੋਰ ਮਾਨੀਟਰਿੰਗ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਡੇਸੀਬਲ ਮੀਟਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(5) ਮਿਤੀ 1.12.2017 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿੰਘ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਨਕੋਦਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵੱਲੋਂ 2016 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 6213 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ, ਡਾ. ਜਲੰਧਰ, ਵੀ

ਪੱਤਰ ਨੰ. 5765 ਮਿਤੀ 4.10.2017 ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ ਮਲਟੀ-ਟੋਨ ਹਾਰਨਾਂ/ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ/ਵਿਕਰੀ/ਖਰੀਦ/ਫਿੱਟ/ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ. 621 ਮਿਤੀ 6.9.2017, ਜੋ ਕਿ 8.9.2017 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(6) 2016 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 6213 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 11.9. ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2013, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ੋਰ/ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼/ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ। 26.2.2014 ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ, STE ਸ਼ਾਖਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਨਿਯਮ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੋਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ੋਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਬੀਨਟ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

ਜ਼ੋਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ	db(A) leq ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਵਾਂ	
	ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ
ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ	75	70
ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ	65	55
ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ	55	45
ਚੁੱਪ ਜ਼ੋਨ	50	40

(7) ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਭਾਵ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਭਾਵ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਵ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਤੋਂ 3 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ/ਡੀਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ/ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(8) ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬੋਰਡ ਨੇ 2.5.2016 ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

(9) 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 11564 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ (ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ ਨੋਇਸ) ਐਕਟ, 1956 ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(10) 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 42 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਰਾਕ ਗਾਰਡਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਫੇਜ਼-III ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ 19.1.2005 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਹੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

2. ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ

ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਸੈਕਟਰ-17, ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਸੈਕਟਰ 34-ਏ ਅਤੇ ਬੀ, ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਸੈਕਟਰ 43-ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ, ਵੀ-2 ਸੜਕਾਂ (ਮੱਧ ਮਾਰਗ, ਦਕਸ਼ੀਨ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਰਗ) ਅਤੇ ਵੀ-3 ਸੜਕ (ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਰਗ) ਦੇ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਪੱਟੀਆਂ, ਮਨੀਮਾਜਰਾ ਮੋਟਰ ਮਾਰਕੀਟ, ਮੋਟਰ ਮਾਰਕੀਟ ਸੈਕਟਰ-43, 48, 52 ਅਤੇ ਮਨੀਮਾਜਰਾ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਨੇੜੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਖੇਤਰ।

3. ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ਰ ਵੈਲੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੈਕਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸੈਕਟਰ 2 ਤੋਂ 5, 6 (ਗੋਲਫ ਕੋਰਸ ਸਮੇਤ), 7 ਤੋਂ 11, 15, 16, 18 ਤੋਂ 33, 34-ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ, 35 ਤੋਂ 42, 43-ਏ ਅਤੇ ਬੀ, 44 ਤੋਂ 47 ਅਤੇ ਸੈਕਟਰ 48 ਤੋਂ 56 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਨੀਮਾਜਰਾ ਟਾਊਨ (ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਨੇੜੇ ਮੋਟਰ ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਆਬਾਦੀਆਂ (ਲਾਲਦੋਰਾ) ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ V-4 ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬ-ਸੈਕਟਰ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

4. ਚੁੱਪ ਜ਼ੋਨ

5. ਸੈਕਟਰ-1 (ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕਲੱਬ ਸਮੇਤ ਕੈਪੀਟਲ ਕੰਪਲੈਕਸ), ਸੈਕਟਰ-12, ਸੈਕਟਰ-14 (ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਝੀਲ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਉੱਚੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ 100 ਮੀਟਰ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਮਾਰਗ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਸਮੇਤ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ। ਰੌਕ ਗਾਰਡਨ ਅਤੇ

ਝੀਲ ਕਲੱਬ.

6. ਸਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ 100 ਮੀਟਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਨੋਟ: ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੁਣਨਯੋਗ ਸਾਊਂਡ ਐਂਪਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(11) 2016 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 27011 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ **ਮੁੜ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ**¹, ਸਾਊਂਡ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ, ਅਸਲੀਲ ਗੀਤਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਬਾਰੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 3.12.2016 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਵੀ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(12) ਸੰਸਦ ਨੇ "ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986" (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਾਮਕ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

(13) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ 14.3.2019 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ/ਇਨਪੁੱਟਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(14) ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ/ਇਨਪੁੱਟਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ/ਇਨਪੁੱਟਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ।

(15) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ/ਐਂਪਲੀਫਾਇਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਵਾਹ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(16) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ

(ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000। ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ/ਜ਼ੋਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ੋਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਬੀਨਟ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸ਼ੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ, ਵਪਾਰਕ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰਾਂ/ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 3 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੋਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਪਾਅ ਕਰੇ; ਸਿੰਗ ਵਜਾਉਣਾ, ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦਾ ਫਟਣਾ, ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈਸ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ/ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ 10dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। "ਅਥਾਰਟੀ" ਨੂੰ ਨਿਯਮ 2(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 5 ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

(1) ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ/ਜਨਤਕ ਪਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(2) ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈਸ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਇੱਕ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈਸ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਾਊਂਡ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਬੰਦ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਡੀਟੋਰੀਆ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ, ਬੈਕੁਏਟ ਹਾਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਤਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ.

(4) ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ, ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਜਾਂ [ਜਨਤਕ ਪਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ] (10 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਦੁਪਹਿਰ 00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਤੱਕ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ] ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।]

- (5) ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ, ਜਿੱਥੇ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈੱਸ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੋਰ ਸਰੋਤ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖੇਤਰ ਲਈ ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ 10dB (A) ਜਾਂ 75 dB (A) ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- (6) ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਦਾ ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ, ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ, 5 dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।]

(7) **ਸਿੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਫਟਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ। -**

- (1) ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਤਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਹਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- (2) ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟਾਕੇ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫੂਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- (3) ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

(17) ਨਿਯਮ 5 ਦੀ ਪਲੇਨ ਰੀਡਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈੱਸ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਗੀਤਕ ਯੰਤਰ ਜਾਂ ਧੁਨੀ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਬੰਦ ਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਡੀਟੋਰੀਆ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ, ਬੈਕੁਏਟ ਹਾਲ ਆਦਿ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਲਾਊਡਸਪੀਕਰਾਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 12.00 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ। ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ, ਜਿੱਥੇ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈੱਸ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੋਰ ਸਰੋਤ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੋਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ 10dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(18) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ 12.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਵੱਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਤਿਉਹਾਰਾਂ

OTHERS
 (Kajiv Sharma, J.)
 ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੈ ਕਿ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ, ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ 12.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਯੰਤਰ ਦੀ ਅਨੁਵਾਹ ਵਰਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਬੇਅਰਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(19) **ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਐਨਵਾਇਰੋ-ਲੀਗਲ ਐਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ**² ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਓਲੀਅਮ ਗੈਸ ਲੀਕ** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਚੋਣਦਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਪਕ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

" 58 . ਓਲੀਅਮ ਗੈਸ ਲੀਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ:

ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਪੁਰਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉੱਚਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਤੱਤ ਜੋ ਕਿ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਖਤੀ

ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਐਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਕਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਐਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਓਵਰਹੈੱਡਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਉੱਦਮ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਹੀਂ... ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਉੱਦਮ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਚਣ ਲਈ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਐਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਾਈਲੈਂਡ v. ਫਲੈਚਰ [ਸੁਪ੍ਰੇਮ]।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਐਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ, ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਇਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

60. ਐਮਐਨ ਵੈਂਕਟਚਲੀਆ, ਜੇ. [ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ] ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਕਿ ਓਲੀਅਮ ਗੈਸ ਲੀਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ

(*Rajiv Sharma, J.*) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਰਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ [ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ] ਨੂੰ "ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ..." ਧਾਰਾ 5 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ [ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ] ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(a), ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ "ਵਾਤਾਵਰਣ" ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 5 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ "ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ" ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਲਜ਼ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੈਰਾਈ ਉਦਯੋਗ 'ਤੇ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ/ਇਸ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਐਨਵਾਇਰੋ-ਲੀਗਲ ਐਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। [ਸੁਪੈਰਾ]। ਇਹ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ: ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਨੇ 22 ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਨੱਕਵਾਗੂ ਵਿੱਚ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਪਚਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਰੂਪ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

62. ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਈਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ "ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ" ਉਪਭੋਗਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਉਪਭੋਗਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟ - ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਐਕਟ/ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ - ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ "ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ" ਅਤੇ "ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ" ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

65. ਵਿਚਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ [ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ] ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰਲ, ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼. ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਓਲੀਅਮ ਗੈਸ ਲੀਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ - ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ। [ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ।] ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਚਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸੀਵਿਥਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ "ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਉੱਦਮ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।" ਸੀਵਿਥਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਦਮ [ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ] ਕੋਲ ਖਤਰਿਆਂ ਜਾਂ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ - ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ

(Rajiv Sharma, J.)

ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲ [ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ।

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ] ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਾਨਤ ਸੀ।

66. ਇੱਕ ਵਾਰ ਓਲੀਅਮ ਗੈਸ ਲੀਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 8 ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਲੱਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ [ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਲਗਭਗ 350 ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਨੀਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 178 'ਤੇ ਸਕੈਚ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ] ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਵਾਤਾਵਰਣ [ਸੁਰੱਖਿਆ] ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 4 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(20) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ , *ਇਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ* ਬਨਾਮ *ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ*³ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਸ਼ਰਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਜਿੱਥੇ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈੱਸ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ੇਰ ਸਰੋਤ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, 75 dB ਦੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੇਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ 10dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। A) ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਢੇਲ ਜਾਂ ਟੌਮ-ਟੌਮ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਜਾਂ ਤੁਰੀ ਵਜਾਉਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਯੰਤਰ ਵਜਾਉਣ ਜਾਂ ਵਜਾਉਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਾਉਂਡ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ) ਜਨਤਕ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੇਰ ਪੱਧਰ ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਬੀਨਟ ਏਅਰ ਕੁਆਲਿਟੀ

³ AIR 2005 SC

ਸਟੈਂਡਰਡ ਤੋਂ 5dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਨੂੰ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 06 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਿੰਗ ਨਹੀਂ ਵਜਾਇਆ/ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

"9. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਐਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਹੋਂਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਰਥਪੂਰਨ, ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਹਜ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਣਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਅਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਨੂੰ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੋਰ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਵਾਜ਼ਬ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾਏ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਸ਼ੋਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਤ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

10. ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਧਾਰਾ 19(1) ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਕਲੀ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੋ ਅਣਚਾਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ

(Rajiv Sharma, J.)

ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੱਧਰ ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ, ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੂ. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੈੱਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਗਨ ਚੰਦ ਅਗਰਵਾਲ ਉਰਫ ਭਗਤਜੀ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. MANU/DE/0654/2001; AIR 2001 ਦਿੱਲੀ 455 (DB) ਅਤੇ PA ਜੈਕਬ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੋਟਾਯਮ ਮਨੂ /KE/0001/1993; AIR 1993 ਕੋਰ 1. ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ”

(21) **ਅਨਿਰੁਧ ਕੁਮਾਰ** ਬਨਾਮ **ਦਿੱਲੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ**⁴ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਜਾਂ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰੌਲਾ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਾਂਤ, ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

42. MCD ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇੱਕ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2004 ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 8808 ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

43. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਥਿਤ ਪਿਛਾਖੜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ

11-7-2006 ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

44. ਸਬੰਧਤ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਬੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਦੇ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ MPD 2021 ਦੀ ਧਾਰਾ 15.5 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ, ਖਤਰਨਾਕ, ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਗੈਰ ਅਨੁਕੂਲ। ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। "ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

"ਮਕੈਨੀਕ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਰਸਾਇਣਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਲੜੀ ਜੋ ਕੁਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ."

45. ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਈ) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ MPD 2021 ਦੀ ਧਾਰਾ 15.5 ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ।

2. (ਈ) ' ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥ ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਜੋ ਇਸਦੇ ਰਸਾਇਣਕ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ-ਰਸਾਇਣਕ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮਨੁੱਖਾਂ, ਹੋਰ ਜੀਵਿਤ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ; "

46. ਡੀਪੀਸੀਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੈਬੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਰਸਾਇਣਕ ਪਦਾਰਥ ਘਿਣਾਉਣੇ, ਗੈਰ-ਅਨੁਕੂਲ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਐਮਪੀਡੀ 2021 ਦੀ ਧਾਰਾ 15.5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਡਾਇਗਨੋਸਟਿਕ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 25 ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ, 25 ਕੇਵੀਏ ਅਤੇ 40 ਕੇਵੀਏ ਦੇ ਦੋ ਡੀਜ਼ਲ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ, ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪੈਨਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਲਗਭਗ 300 ਮਰੀਜ਼ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ, 80 ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 300 ਮਰੀਜ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੈਬੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਾਰਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਜੋ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ

(*Rajiv Sharma, J.*)
ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

47. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪੈਰਸ 11, 103 ਅਤੇ 104 ਵਿੱਚ 14 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜਾਂ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੇਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ, ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਜੀਵਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: (SCC pp. 746 ਅਤੇ 762)

"11. ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਧਾਰਾ 19(1)(ਏ) ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਸ਼ੇਰ ਮਚਾਉਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਜਾਂ ਦਿਮਾਗਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਕਲੀ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੋ ਅਣਚਾਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਜਾਂ ਘਿਣਾਉਣੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ, ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਅਰਾਮਦੇਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ-ਮੁਕਤ ਜੀਵਨ। ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ...

* * *

ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ) ਐਕਟ, 1981

103. 1987 ਵਿੱਚ ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ [ਹਵਾਈ ਐਕਟ] ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਏ।

ਵਾਤਾਵਰਨ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986

104. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰੇਗੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਹਵਾ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1981 ਵਿੱਚ "ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਕ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਵੀ. ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵਾਤਾਵਰਣ (ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 1986 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

48. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਡੀਜ਼ਲ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟ ਸੈਟਬੈਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਅਤੇ MCD ਦੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ੋਨਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

49. . ਇਸ ਵੱਡੀ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਦੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਖਤਰਨਾਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ, ਪੌਦੇ, ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਣੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਿਤ ਜੀਵ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਭੌਤਿਕ ਕੈਮੀਕਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਸਾਇਣਕ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਲਾਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਡੀਪੀਸੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮਿਤੀ 4-8-2008 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟ ਸੈਟਬੈਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਛੱਤ 'ਤੇ ਹੀ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਜਗ੍ਹਾ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਛੱਤ 'ਤੇ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰਹਿਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ. ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ

(*Rajiv Sharma, J.*)
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ

ਪਰਿਵਾਰ ਸਗੋਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹੋਰ ਗੁਆਂਢੀ ਵਸਨੀਕ ਵੀ।

50. ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਲ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ DPCC ਤੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, DPCC ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗ, ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸਤਾਰ ਜਾਂ ਵਾਧਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੀਵਰੇਜ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲੇ ਜਾਂ ਖੂਹ ਜਾਂ ਸੀਵਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀਪੀਸੀਸੀ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 5, ਡੀਪੀਸੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ। ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਜਿਸ ਲਈ ਜਨਰੇਟਰ ਸੈੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਉਪਕਰਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੁਪੈਰਾ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਲ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਪੈਰਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਚਲਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

51. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ MC ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ 15 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਕਤ ਕੇਸ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: (SCC pp. 423-24, ਪੈਰਾ 56)

"56. 18-5-1995 ਨੂੰ, ANZ Grindlays Bank ਬਨਾਮ MCD16 ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਸੀ. ਲਾਹੋਟੀ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸਨ) ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਜਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 'ਵਾਤਾਵਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਪਕ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਵੱਛ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਤੁਲਨ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦਾ ਹੀ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ

ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ, ਸਗੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਸਖਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

52. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਐਮਸੀਡੀ ਦੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ 2001 ਜਾਂ MPD 2021 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ (ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਐਕਟ, 1974 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਜਾਂ ਨਰਸਿੰਗ ਹੋਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

53. ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਥੋਲੋਜੀਕਲ ਲੈਬ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹਵਾ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ।

(22) ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਗੈਰਸਟਰਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(23) ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਵਾਈਨ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਵਧੀ ਹੈ। ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੀਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਮਰ. 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ/ਮਲਟੀਪਲੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ "ਏ" ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ

ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਧ-ਨਗਨ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਅਸ਼ਲੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਨਗਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ।

(24) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਆਹ/ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸਾਂ/ਸਮਾਜਿਕ ਇਕੱਠਾਂ/ਜਨਤਕ/ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸਰ ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸਲਾ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ, 1959 ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ। 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਦਿ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਲਾਇਸੈਂਸਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਫੀਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(25) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਰਮਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1962 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਾਮਕ ਨਿਯਮ ਵੀ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਨਿਯਮ 3 ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 14 ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 15 ਟੀਚੇ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 16 ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਟੀਚਾ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮ 51 ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 52 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਫਾਰਮ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 54 ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਾਰਮ III ਖੇਡਾਂ/ਸੁਰੱਖਿਆ/ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦੇ ਫਾਰਮ ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰ. 5 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"5. ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰਕ ਜਾਂ ਇਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਟੇਨਰ ਕਾਰਵਾਈ ਖੇਡ/ਸੁਰੱਖਿਆ/ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਮੇਲੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ [ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਜਾਂ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ।]"

(26) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡਾਂ/ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ/ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ/ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ. ਕਿਸੇ ਮੇਲੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਜਾਂ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(Rajiv Sharma, J.)

(27) ਫਾਇਰ-ਹਥਿਆਰਾਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(28) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

- i) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਦਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।, ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ 10dB(A) ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
- ii) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ, ਪਬਲਿਕ ਐਡਰੈਸ ਸਿਸਟਮ, ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਊਂਡ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਡੀਟੋਰੀਆ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲਾਂ, ਬੈਂਕੁਏਟ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਵਜਾਏ ਜਾਣ। ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਅਧੀਨ।
- iii) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 12.00 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵੀ, ਸ਼ੋਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅੰਬੀਨਟ ਸ਼ੋਰ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ 10dB(A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਧੁਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਦਾ ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਸ਼ੋਰ ਪੱਧਰ, ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ, 5dB (A) ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨਾਂ, ਆਡੀਟੋਰੀਅਮਾਂ, ਕਾਨਫਰੰਸ ਰੂਮਾਂ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲਾਂ, ਬੈਂਕੁਏਟ ਹਾਲਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਦਾ ਦੌਰਾ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

- iv) ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 06.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਤਕ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਈਲੈਂਸ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 06.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। m ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹਾਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ) ਨਿਯਮ, 2000 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- v) ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੁਲਿਸ/ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਈਲੈਂਸਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਖਤਰਾ
- vi) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਯਾਨਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ, ਮੇਲਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ/ਵਿਆਹ ਜਲੂਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਜਾਂ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ।
- vii) ਲਾਈਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।
- viii) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ [ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ] ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- ix) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ [ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (1974 ਦਾ 2)] ਦੇ ਚੈਪਟਰ VIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਬੰਧਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ

- x) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਲਾਈਵ ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਵਾਈਨ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ।
- xi) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ/ਮਲਟੀਪਲੈਕਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ "ਏ" ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- xii) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਗਨ ਪੋਸਟਰ, ਅਰਧ-ਨਗਨ ਪੋਸਟਰ, ਅਸਲੀਲ ਪੋਸਟਰ ਫਿਕਸ/ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।
- xiii) ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- xiv) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਖਰ-ਅੱਖਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।
- xv) ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ/ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

(29) ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(30) ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਇੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਬੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

गुलजेश